

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

Mogelijk kwam het omdat een vriend mij er toch van overtuigde eens naar de serie *Chanson* te kijken, gepresenteerd door Matthijs van Nieuwkerk en zijn nieuwe compaan Rob Kemps, die in zichzelf de nogal verrassende identiteiten combineert van feestzanger van de Snollebollekes, slimste mens van Nederland en francofiel. Onder feeërieke beelden van een gedroomd Parijs wisselen zij met aanstekelijk enthousiasme wetenswaardigheden over het Franse lied en hun zangers en zangeressen uit. Natuurlijk kwam ook Jacques Brel langs. Maar ik geloof niet eens het lied waar ik tijdens de voorbereidingen voor deze preek aan dacht: 'voir un ami pleurer'. Ongetwijfeld kent u het. Toch was ik wat vergeten dat Brel in dat lied grote contrasten schetst. Aan de ene kant is er het grote wereldgebeuren. Iets dat dit lied uit het midden van de zeventiger jaren van de vorige eeuw ook wel gedateerd maakt. 'Bien sûr il y a les guerres d'Irlande', natuurlijk zijn er de oorlogen in Ierland, zo begint Brel meteen. En dan dat cryptische maar eigenlijk wel altijd toepasbare: 'Il n'y a plus d'Amérique': En Amerika bestaat niet meer. Er is dus, kortom, vreselijk veel wat een mens moedeloos zou kunnen maken. Maar wat de zanger werkelijk raakt en ontroert, is een vriend zien huilen.

In deze tijden is de verleiding groot om daar helemaal in mee te gaan. Moedeloos makend is de regen van berichten rondom eindeloos hetzelfde. Ik heb er lang weerstand tegen willen bieden maar ook ik ben

opgehouden om mij dagelijks te laten informeren over de laatste stand van zaken rondom corona en heb eigenlijk al maandenlang geen talkshow meer gezien. Bien sûr! Beslist, zijn dit zaken die ons leven bepalen. Het is de oorlog in Ierland en die woedt altijd wel ergens. Maar ik merk dat dit me eigenlijk alleen maar werkelijk raakt als het persoonlijk wordt. Als ik, laat ik zeggen, er een vriend om zie huilen. Ik sluit zelfs niet uit dat ik de grote verhalen, de opinies, die hele manische meningenmachine gebruik om wat mij werkelijk raakt op afstand te houden. Natuurlijk, dominee heeft ook een mening. Het zal weer eens niet. Maar wat mij werkelijk raakt, is hoe mensen bang zijn. Hoe gelieven niet goed bij elkaar kunnen komen. Of zo'n raar maanmannetjespak moeten aantrekken om elkaar even te zien. Hoe je tegen de regels in toch maar even elkaar aanraakt, nu er nog maar zo weinig tijd van leven samen is. Hoe mensen vereenzamen. Hoe onzeker, angstig of boos wij worden. Hoe ons de moed gaat ontbreken en hoe wij het eigenlijk niet goed meer kunnen volhouden. Hoe wij elkaar missen en elkaar niet echt vinden kunnen. Hoe wij elkaar zien huilen.

Hierbij lijken wij Lucas aan onze zijde te hebben. Natuurlijk weet hij als goed historicus van de grote gebeurtenissen. Van de mannen die het zijn. Die het gemaakt hebben en voor wie triomfbogen in Rome zullen worden opgericht. In hun dagen zal het geschieden. Toen Herodes koning over Israël was. In de dagen van keizer Augustus en toen Quirinius stadhouder over Syrië was. Toch worden deze mannen van macht door Lucas gereduceerd tot randfiguren. Tot bleke datering van de gebeurtenissen die er wel toe doen. En die gebeurtenissen spelen zich dus af in de meest kleine, intieme verbanden. Lucas zoomt in op de meest persoonlijke verhalen. Over mensen als Zacharias en Elisabet die de hoop op toekomst eigenlijk al hadden laten varen. Over het meisje

Maria dat voorzeggingen hoort die haar te wonderlijk zijn. Over de ontmoeting van twee zwangere vrouwen die zich woordeloos verheugen in elkaars gezegende staat zoals vrouwen dat vaak toch net iets eerder zien dan mannen. Het gaat dus om de dagdagelijkse gebeurtenissen die er werkelijk toe doen. Terwijl er een oorlog in Ierland is. Terwijl er een nieuw regeerakkoord ligt en de oppositie daarover natuurlijk weer woedend en zeer verontwaardigd is. Zoals altijd en naar gewoonte. Het nieuwe begin en het nieuwe elan gaan we daar niet en nooit vinden, hoeveel beleidsrapporten en kabinetsmotto's we er ook aan zullen wijden. Lucas zoekt het dus daar waar werkelijk tranen vloeien. Daar waar wezenlijke dingen tussen mensen gebeuren. En dat is - in weerwil van wat steeds om onze aandacht roept - toch het leven zelf, uitgespannen tussen geboorte en dood.

En zo wijst Lucas ons op ogenschijnlijk marginale verhalen. Verhalen die de krant van vandaag nooit zouden halen. Gedoetjes en dingen. Bevallingsverhalen waarvan de burens en de familie in het bergland getuigen zijn. Iets wat opschudding veroorzaakt in bijzonder kleine kring maar waarvan keizer Augustus daar in Rome nooit van zal opkijken. Maar toch gebeurt het daar. Het meest wezenlijke.

Toch kunnen wij Brel niet geheel gelijk geven. Want Lucas houdt het wel stevig bij elkaar: het persoonlijke en het politieke. Wat daar gebeurt, tussen mensen die de hoop en de verwachting weer vatten. Dat heeft wereldhistorische betekenis. Wie een vriend ziet huilen, kán de oorlog in Ierland niet onverschillig zijn. Want misschien huilt die vriend wel omdat er oorlog in Ierland is. Misschien huilen wij wel omdat de samenleving zo onverschillig, zo gepolariseerd is geworden. Het wordt ons niet toegestaan om ons terug te trekken op het persoonlijke en private leven.

Iets als: laat de wereld maar ten onder gaan, zolang het met ons maar goed gaat. Zolang wij maar onze familie, onze burenen en onze vrienden blijven steunen. Daar is natuurlijk niets mis mee. Maar met een woord van Jezus: weet wel dat de heidenen dat ook doen. Er is ook nog een wereld die kreunt en steunt als in de barensweeën van Elisabet. En die wereld moet ook verlost worden.

Precies daarom veroorzaakt de evangelist Lucas een burenruzie. De burenen en de familie weten het wel. Die zien niet graag een vriend huilen. Daarom hebben zij allang bedacht dat dit kind, dit jongetje dat alles goed moest maken, allereerst goed moest maken wat in de familie een drama was. Zacharias was met stomheid geslagen en dus niet langer meer in staat om zijn priesterdienst te vervullen. Daarom moest dit jongetje Zacharias heten. Zacharias junior. U moet weten: het was in het jodendom van die dagen hoogst ongebruikelijk om een zoon naar zijn vader te vernoemen. Dat kwam hooguit voor als de zoon inderdaad iets goed moest maken of een te vroeg verdwenen vader moest compenseren. Maar Zacharias, en inmiddels ook Elisabet, wisten van de grotere, publieke betekenis die dit jongetje, als laatste profeet van Israël, zou moeten gaan spelen. Dat was hen hoogstpersoonlijk door de engel Gabriel verteld. Dit jongetje werd niet alleen de tranen van zijn vader of van zijn vrienden te drogen maar ook het hele verdriet van de wereld, inclusief de oorlog in Ierland! Daarom zou dit kind anders heten: Johannes, wat betekent: God is genadig! God ziet naar ons om. Een naam waarmee meteen ook die andere namen Zacharias en Elisabet, in een breder perspectief komen te staan. Zacharias: JHWH is ons indachtig! Elisabet: Mijn God heeft het beloofd!

Zo valt dus bij de evangelist Lucas het persoonlijke en het politieke helemaal samen! In dit kleine kind zal ooit de machtige stem van de laatste profeet van Israël klinken om recht te maken de wegen des Heren. Te schijnen voor wie neerzitten in duisternis en in de schaduwen des doods en onze voeten te richten op een weg van vrede. Om de tranen van een hele wereld te drogen!

Maar het begint dus bij het kleine! Het begint ermee opmerkzaam te blijven voor wat zich slechts kwetsbaar aan de wereld kenbaar maakt! Het begint ermee niet veel meer in handen te hebben dan deze zachte stem van een kind waarover je grote verwachtingen koestert voor heel de wereld. Het begint ermee dit kind niet enkel voor jezelf te houden. Als verlengstuk voor wat je allemaal niet of wel bereikt hebt. Als kind dat eerst en vooral voor jou alles goed zou maken. Maar om dit kind te gunnen aan de hele wereld. Niet Zacharias zal dit kind heten. Als Zacharias nog een keer en nog een keer totdat de wereld in tranen ondergaat. Maar Johannes! God ziet genadig naar ons om. Opdat al onze tranen gedroogd zullen worden en de oorlog niet meer zal worden geleerd!

Amen.